

REKOMENDACIJOS PEDAGOGAMS IR PAGALBOS MOKINIUI SPECIALISTAMS

Pasvalio r. sav. ŠPT PPS vyr. spec. pedagogė Inga Kaulinskienė, 2013.

Versta ir parengta pagal С.Н. Костромина. Как преодолеть трудности в обучении детей. Математика. Москва, 2008.

Kaip įvertinti atmintį ir ją lavinti?

Тарк protingesnis už kompiuteri

Galbūt tu galvoji, kad atminties treniruoti negalima? Kai kurie taip ir kalba: ką aš padarysiu, kad nuo gimimo mano atmintis bloga? Tai štai, turėk minty: verta pasistengti ir atlikti mūsų užduotis ir tu pajusi, kaip atmintis tampa stipresnė ir galingesnė. Ir tik viena tu užmirši visam laikui. Tu užmirši žodžius: „Aš pamiršau!“

Pasitreniruokim. Aš padiktuosiu tau kelis skaičius. Prisimink juos. Mintyse sudėk skaičius poromis: pirmą su antru, antrą su trečiu, trečią su ketvirtu, ketvirtą su penktu. Gautas sumas taip pat įsimink ir paskui užrašyk jas vieną paskui kitą grafoje „rezultatas“.

Forma	
Rezultatas	Rezultatas
1) 8356	6)
2)	7)
3)	8)
4)	9)
5)	10)

Iš pradžių truputėlį pasimokysime atlikdami užduotį ne mintyse, o popieriuje, kad nesuklystume. Pvz., paimkime skaičius 6, 2, 1, 4 ir 2. Sudėkime juos poromis: 6+2, 2+1, 1+4 ir 4+2. Ką mes gavome? 8356. Šiuos skaičius ir užrašome pirmoje grafoje. Jeigu tau viskas aišku, pradėkime.

Skaičiai diktavimui:

2) 5, 2, 7, 1, 4	5) 2, 6, 2, 5, 3	8) 3, 1, 5, 2, 6
3) 3, 5, 4, 2, 5	6) 4, 4, 5, 1, 7	9) 2, 3, 6, 1, 4
4) 7, 1, 4, 3, 2	7) 4, 2, 3, 1, 5	10) 5, 2, 6, 3, 2

Pastaba: dėmesio! Optimalus intervalas tarp diktuojamų eilių yra 15-25 sekundės, priklausomai nuo vaiko ypatumų: lėtesniems 25 sekundės, judresniems 15-17 s. Testavimo laikas 4-5 minutės. Testą po kurio laiko galima pakartoti trumpalaikiai atminties dinamikai nustatyti, panaudojant kitų skaičių eiles.

Šią užduotį galima adaptuoti vaiko gebėjimams; jeigu jam sunku įsiminti 5 skaičius, galima duoti 4, eilių skaičius irgi galima keisti.

Rezultatai: 6-7 metai -10-12 sumos.

8-9 metai -15-17 sumos.

10-12 metų -20-22 sumos.

Pastaba: viena suma skaičiuojamas skaičius sudėtas iš dviejų šalia stovinčių porų. Jeigu vaikas nesudėjo aukščiausios pagal amžių sumos skaičiaus būtinos lavinančios užduotys.

Užduotis agentui 007

Tikras seklys(šnipas) privalo įsiminti viską, ką mato ir girdi. Įsiminti tiksliai ir ilgam. Žinoma, reikia ilgai treniruotis. Įsivaizduok, kad tu seklys ir patekai į nepažįstamą namą. Tu lėtai pereini iš kambario į kambarį ir štai ką tu matai tame paslaptingame name: **stalas, muilas, žmogus, šakutė, knyga, paltas, kirvis, kėdė, sąsiuvinis, pienas.**

Įsimink viską. O mes tavo atmintį patikrinsime iškart po žvalgybos ir dar kartą po savaitės.

Pastaba: ši metodika leidžia įvertinti ir trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį. Perskaitykite vaikui šiuos žodžius ir paprašykite pakartoti iškart po skaitymo. Taip iškart įvertinsite trumpalaikę atmintį.

8-10 žodžių –aukštas lygis

6-7 žodžiai – vidutinis, normos ribose

4-5 ž –žemas lygis

Mažiau nei 4 žodžiai –labai žemas lygis.

Patreniruokite geresniam įsiminimui kelis kartus ir patikrinę po 3-4 dienų, jūs galėsite įvertinti ilgalaikę atmintį.

Daugiau 7 žodžių – aukštas lygis

5-6 žodžiai– vidutinis, normos ribose

3-4 žodžiai –žemas lygis

Mažiau 3 žodžių –labai žemas lygis.

Užduotis agentui 008

Pasaulyje labai daug žodžių. Jie vienas kitam yra labai svetimi, tai yra nesusiję vienas su kitu, būna giminiški.

Pažiūrėsim, kaip tu moki įsiminti tokius žodžius. Ypač tuos, kurie susiję prasme, įsimenami lengviau.

Mūsų žodžiai yra suporuoti. Aš perskaitysiu tau tas poras, o tu stenkis įsiminti. Po kurio laiko mes patikrinsim – aš sakysiu pirmą poros žodį, o tu bandysi prisiminti ir užrašyti antrąjį.

Žodžiai, susiję prasme:

Lėlė – žaisti	gitara –muzikantas
Višta –kiaušinis	šepetėlis – dantys
Žirklys –kirpti	knyga –mokytojas
Arklys – rogės	sniegas – žiema
Drugelis – miltai	karvė – pienas

Pastaba: perskaitykite vaikui žodžių poras, kurie susiję tarpusavyje logiškai. Intervalas tarp porų -5 sekundės. Paskui maždaug po 10 sekundžių iš eilės perskaitykite tik kairės pusės žodžius. Užduotis vaikui: prisiminti ir užrašyti dešinės pusės žodžius. Perskaitote vieną – vaikas parašo antrą ir t.t.

Rezultatai: 8-10 žodžių aukštas lygis

6-7 žodžiai – vidutinis

4-5 ž –žemas lygis

Mažiau nei 4 žodžiai –labai žemas lygis.

O dabar duokite užduotį su žodžiais, kurie nesusiję tarpusavyje prasme.

Vabalas –krėslas

Kompasas –klijai

Varpelis –strėlė

Zylė –sesuo

Batai –arbatinukas

Degtukas - grafinas

Skrybėlė – bitė

Žuvis –gaisras

Pjūklas –vištidė

Rezultatai: 7-10 žodžių aukštas lygis

5-6 žodžiai – vidutinis

3-4 ž –žemas lygis

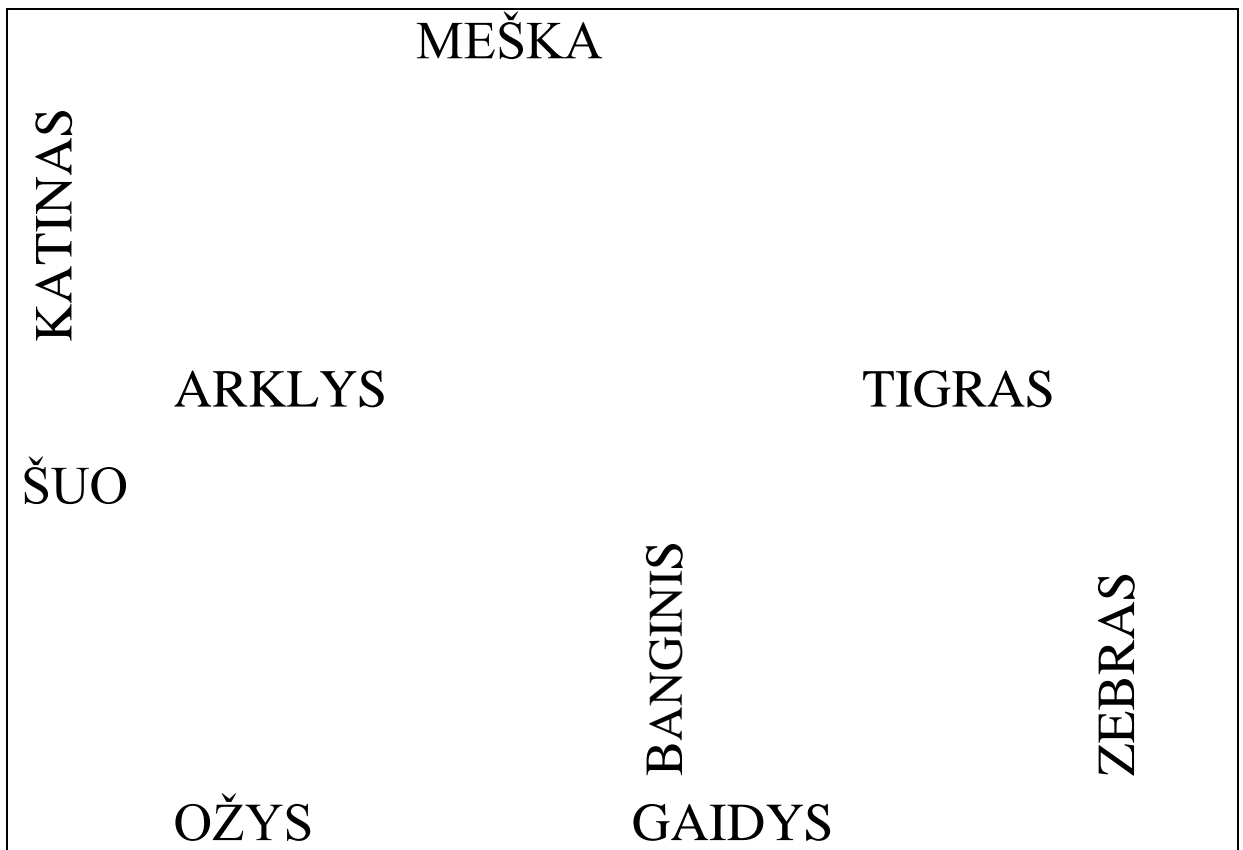
Mažiau nei 3 žodžiai –labai žemas lygis.

Pirma užduotis parodys loginės atminties išsivystymo lygį, antra – mechaninės atminties lygį. Jeigu mechaninės atminties rezultatai aukštesni už loginės, tai reiškia, kad įsimindamas vaikas mažai naudojami prasminiu įsiminimu. Akivaizdu, kad jis ir visą kitą medžiagą mokosi mechaniškai, nesigilindamas į reikšmę ir turinį.

Dar patreniruokime atmintį.

Vienas žodis keturioms kojom bėga, o kitas „kakariekū“ gieda

Atidžiai pažiūrėk į lentelę. Joje netvarkingai surašyti žodžiai, reiškiantys gyvūnų pavadinimus. Štai kairėje pusėje iš viršaus į apačią parašyta „šuo“. Įsivaizduok šunį bėgantį iš kur nors iš viršaus į apačią. Žodžiai sliekas ir gaidys susikerta –tikriausiai gaidys pamatė slieką išlindusį iš žemės ir puolė jo gaudyti. Lygiai taip pat mes pabandysime padaryti su likusiais žodžiais – gyvūnais. Supratai? Įsiminei? Dabar aš duosiu tau tokią lentelę, tik tuščią. Pabandyk prisiminti ir užrašyti žodžius tokia tvarka, kaip matei toje pirmoje lentelėje.

Vienas žvilgsnis ir raktas rastas!

Pastaba: išdėliokite ant stalo kokius nors daiktus. Tai gali būti kanceliariinės priemonės, atvirukai, piešinėliai, maži žaisliukai. Užsiėmimas vyksta keliais etapais.

1. Atkreipkite vaiko dėmesį į kokį nors vieną daiktą. Kokį išpūdį šis daiktas sukelia vaikui? Patinka ar nepatinka? Kuo: spalva, forma, kitom savybėm. Kas tame daikte svarbiausia, įsimintiniausia?

Tai svarbu emociniam suvokimui. Toks pokalbis pastūmės vaiką pirminei analizei, suaktyvins suvokimą, tai garantuos geresnį ilgalaikės atminties įsiminimą.

2. Pasidomėkite, liūnu ar linksmu atrodo šis daiktas? Įdomiu ar nuobodžiu? Nervina ar ramina?

Panašūs klausimai padės atkreipti dėmesį į savo emocijas, įsiklausyti, suprasti jas. Tai taip pat padeda ilgiau išlaikyti informaciją atmintyje.

3. Kam šis daiktas reikalingas? Kaip jis vadinasi? Kokiais būdais gali būti naudojamas?

Šiame etape įsijungia logika. Vaiko dėmesys susikoncentruoja į svarbiausias, reikšmingiausias daikto savybes.

4. Kur yra daiktas ant stalo? Kas yra arčiausiai jo? Kas už jo? Prieš jį? Kairėje pusėje? Dešinėje? Kurie daiktai su juo susiję, panašūs spalva ir pan.?

Vaikas mokosi analizuoti bendrą vaizdą ir jo elementus, suvokti daikto padėtį erdvėje.

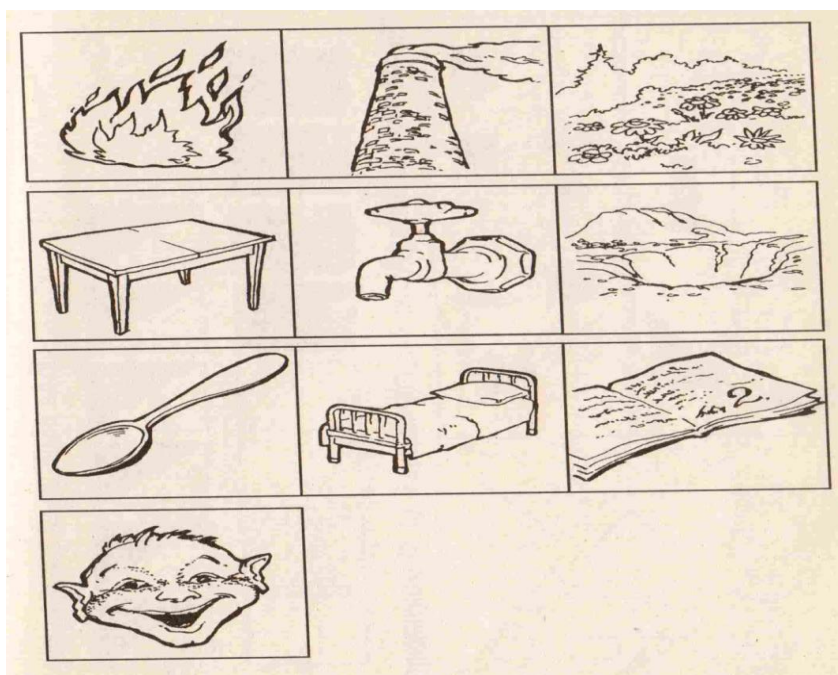
5. Šiame etape atkreipkite vaiko dėmesį į daikto detales – tiek reikšmingas, tiek smulkias, padėkite vaikui jas rasti. Detalių analizė būtina užsiėmimo dalis.

6. Paprašykite vaiko užsimerkti, mintyse prisiminti, įsivaizduoti aptariamą daiktą. Tegul papasakoja, kaip jis atrodo. Kokias detales labiausiai pastebi, mato? Pasiūlykite paimti pieštuką ir nežiūrint į daiktą, nupiešti jį, prisiminti savo įsivaizduojamą. Aptarkite gautą piešinuką: panašus į aptartą daiktą? Kuo jis skiriasi? Tokiu būdu jūs kartu su vaiku įgysite supratimą nuo emocijos iki logikos, ir iki sintezės.

Imkim žodį už rankos

Mes jau kalbėjome, kad žodžiai gali būti savo prasme artimi ir svetimi. Skirtingi dalykai ir supratimas, kurie išreiškiami žodžiais, taip pat tarpusavyje susiję. Tarp jų lyg išstampytos nematomos gijos. Pagal suaugusius jie vadinasi asociacijomis. Tai labai paprasta. Pavyzdžiui, aš sakau „sodas“. O tu sau įsivaizduoji obuolį, juk jis auga ant obels sode. O gal lopetą, nes ji reikalinga darbui sode. Gali įsivaizduoti ką tik nori. Pažaiskime. Prieš tave išdėliojau keletą paveikslėlių. Paskui pasakysiu keletą žodžių. O tu kiekvieną kartą atrink tokį paveikslėlį, kuris tau susijęs su pasakytu žodžiu. Pasirinkdamas neskubėk – aš galiu ir palaukti. Paskui žiūrėdamas į atrinktus paveikslėlius pabandyk prisiminti žodžius.

Pastaba: Galite pasigaminti paveikslėlių poras ir patys. Pavyzdinis žodžių rinkinys: gaisras, gamykla, karvė, kėdė, vanduo, lopeta, kisielius, gulėti, klaida, linksmybės.

Mokomės įjungti atmintį

Dabar aš tau parodysiu kelis paveikslėlius. Pasakyk, kas juose pavaizduota. Atidžiai pažiūrėk ir pasistenk įsiminti. Dabar rask tai, ką tu įsiminei kituose paveikslėliuose.

Pastaba: šis pratimas moko vaiką rūšiuoti, tvarkyti įsimenamą informaciją. Šiame pratime galima naudoti gyvūnų paveikslėlius ir pasakų iliustracijas, atvirukus su metų laikais ir pan.

Parodykite vaikui 3-4 paveikslėlius. Paprašykite jo pasakyti, kas juose pavaizduota. Paimkite juos ir pasiūlykite kitus 10-20. Užduotis vaikui – rasti tai, ką jis jau matė anksčiau.

Palaiapsniui didinti paveikslėlių kiekį. O įsiminimo laiką mažinkite –nuo 2-3 minčių iki kelių sekundžių. Šiame pratime galima naudoti ir raides bei skaičius.

O didingoji baidykle, padėk man įsiminti eilėrašį!

Pastaba: mokykloje vaikai dažnai susiduria su mokomosios medžiagos įsiminimo sunkumais. Siūloma įsiminimo strategija: 1. Pasiūlykite perskaityti dvi pirmas eilėrašio eilutes.
2. Tegul užsimerkia ir pabando įsivaizduoti perskaitytų eilučių turinį. Paprašykite vaiko apibūdinti savais žodžiais ką jis įsivaizduoja kaip galima smulkiau.
3. Dabar galima pereiti prie kitų dviejų eilučių ir t.t. tokiu pat būdu.
4. Paprašykite vaiko perskaityti garsiai visą eilėrašį, vis pakomentuojant iškilusius vaizdinius.
5. Pasiūlykite užmerkus akis ir prisiminus vaizdinius perskaityti eilėrašį. Tas eilutes, kurias pamiršo, reikia perpasakoti savais žodžiais.
6. Toliau vyksta patikrinamasis darbas: vaikas dar kartą deklamuoja eilėrašį, o jūs vis pataisote tas vietas, kurias jis įsimena neteisingai.

Stulpas + batų pora = triratukas

Visi žino, kaip sunku įsiminti daugybės ar dalybos lentelę. O yra tokia šalis, kurioje tokių sunkumų nebūna. Ten daroma taip: kiekvienas skaičius turi savo naują vardą. **Vienetas – tai stulpas. Dvejetas – du batai. Trejetas –triratukas. Ketvertas –kvadratas. Penketas – žvaigždė. Šešetas – atrakinta pakabinama spyna. Septintukas –snieguolė ir 7 nykštukai.**

Aštuoni –smėlio laikrodis

Devyni –sraigė.

Dabar pažiūrėk kaip linksma! Galima sakyti $2*2=4$, o galima sakyti ir kitaip: „du batai tėtėi ir du mamai guli ant kvadratinio kilimėlio.“

Arba kitas pavyzdys: $4+5=9$ - „ ant kvadratinio kilimėlio nukrito žvaigždė ir prie jos prišliaužė sraigė“.

Karvė ir šeši pieštukai

Tu jau išmokai įsiminti skaičius pagal linksmą kodą. Pagalvok ir pasakyk, kaip naudojant šį būdą galima įsiminti sekančias frazes.

Viena karvė šeši pieštukai

Dveji marškiniai septyni kamuoliukai

Trys automobiliai aštuonios kėdės

Keturi veidrodžiai devyni žiedai

Penki kareiviai dešimt stiklinių

Pastaba: taikykite anksčiau jau išbandytą metodą. Pavyzdžiui, „viena ožka“ –ožka, pririšta prie stulpo; „dveji marškiniai“ –marškiniai, kuriuos apsilvilko dvyniai ir t.t. naujus vardus, derinius sugalvokite kartu su vaiku.

Pakartokim!

1. Išsirinkite kartu su vaiku frazę, kurią reikia ilgam įsiminti. Pvz.: mokslo šaknys karčios, bet vaisiai saldūs“.
2. Pirmiausia tegul vaikas perskaito frazę garsiai, paskui sau tyliai.
3. Tegul tai pakartoja dar kartą garsiai po sekundės.
4. Po 2 sekundžių –vėl.
5. Po 4 sekundžių –vėl; laukimas –tai labai svarbi psichikos dalis: tuo metu informacija „atvėsta“ ir įsitvirtina.
6. Po 10 minučių pakartoti frazę.
7. Kad tikrai įsitvirtintų frazė, dar kartą reikia paklausti po 2-3 val.
8. Patikrinimui, ar tikrai įsitvirtino frazė reiktų paklausti po 1-2 mėnesių; po 1 metų.

